

Зацікавленість у співпраці

Перший заступник Голови Верховної Ради України Ігор Калетнік зустрівся 1 лютого з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Джоном Тефтом.

Сторони висловили зацікавленість у співпраці й готовність її поглиблювати як на парламентському рівні, так і в подальшому розвитку економічних, інвестиційних та культурних проектів.

Ігор Калетнік поінформував пана посла про підготовку до другої сесії парламенту. За його словами, нині на розгляд до парламентських комітетів подано більш як 600 законопроектів. Серед них – ініціативи щодо проведення парламентських слухань з багатьох актуальних питань, три законопроекти, які передбачають внесення змін до Конституції, законодавчі пропозиції щодо питання депутатської недоторканності, мовних питань, законопроекти економічного спрямування.

У цьому контексті, на думку І. Калетніка, важливо досягти узгодженої роботи між фракціями. Він повідо-

мив, що сьогодні відбулася зустріч лідерів парламентських фракцій з керівництвом Верховної Ради України, на якій ішлося про важливість «налаштувати колеги на конструктивну співпрацю». З огляду на заяви опозиційних фракцій про готовність заблокувати роботу парламенту через незапровадження системи «Рада-3» І. Калетнік наголосив, що «сьогодні варто розмежувати політичні переконання і розуміння того, що Україна як держава повинна жити, працювати, мають прийматися рішення». Він назвав негативним той факт, що через надумані причини знаходяться шляхи, аби не працював парламент, зокрема ініціюється відставка Голови Верховної Ради. «Усі розуміють, що це питання має характер політичних інсинуацій, бо всі розуміють, що немає сьогодні голосів, аби проголосувати за відставку Голови», – сказав І. Калетнік, підсумувавши, що «це лише шкодить конструктивній роботі, і ми хочемо, аби всі колеги-депутати це розуміли».

Перший заступник Голови Верховної Ради підкреслив, що сьогодні український парламент намагається розвивати вітчизняне законодавство у відповідності до світових стандартів, створювати сприятливі умови для ведення бізнесу, залучення інвестицій, розвитку торгівлі. Сторони відзначили зростання обсягів товарообігу між Україною і США, який становить близько 4 мільярдів доларів США.

І. Калетнік і Дж. Теффт були спільні в бажанні «зробити все, аби представники парламентів двох країн могли ефективно спілкуватися», поглиблювати міждержавні зв'язки на парламентському рівні.

За матеріалами прес-служби апарату Верховної Ради України.

5

Європрогнози: дотримання балансу інтересів чи остаточний політичний вибір

Юлія ЦИРФА

– Безумовно, мова йшла про підготовку саміту країн – учасниць «Східного партнерства», який відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року й на якому ми плануємо підписати Угоду про асоціацію та поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі, – заявив Президент України Віктор Янукович, коментуючи для ЗМІ результати зустрічі з Головою Європейського парламенту Мартіном Шульцем 24 січня 2013 року під час щорічного Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) у Давосі (23–27 січня) (на знімку праворуч).

Справді, беручи до уваги той факт, що нині майже половина українців (48%) вважають, що наша держава має в майбутньому стати

членом Європейського Союзу, тому повинна продовжувати впевнено торувати шлях розвитку західного світу, не дивно, що вітчизняне керівництво постійно намагається наблизити офіційні рівні взаємин сторін та їхні позиції на міжнародній арені. Відтак питання підписання Угоди про асоціацію та проведення майбутнього саміту Україна–ЄС є чи не першим пунктом порядку денного політичного розвитку на початку 2013 року. Однак чимало респондентів (40%) і політиків підтримують нині діаметрально протилежний тренд – входження України до складу Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану, що вкотре ставить не лише урядовців, а й усе суспільство перед нелегким гео-

політичним вибором: повернутися до «сім'ї» пострадянських народів чи зробити крок у європейському напрямі. Тож запропоновану керівництвом роль нашої держави як «єднальної ланки» між Європейським Союзом та країнами Євразійського регіону, котра вдало поєднуватиме різнопланові вигоди багаторівневої співпраці, навряд чи вдасться виконувати на практиці. Більше того, зважаючи на рішення Верховної Ради України щодо розроблення єдиного узгодженого проекту постанови щодо євроінтеграційних устремлень країни, питання євроінтеграції і впровадження європейських стандартів життя в Україні можна вважати пріоритетними для більшості національних політичних сил. І це стало своєрідним символом. 20 грудня 2012 року Європейська комісія дійшла згоди щодо проведення чергового саміту Україна–ЄС 25 лютого 2013 року в Брюсселі, аби «зрештою припинити невизначеність, що існувала з приводу відтермінування цієї події». По суті, рішення ЄК винесене на основі висновків Ради закордонних справ ЄС від 10 грудня 2012 року та відповідної Резолюції Європейського парламенту щодо ситуації в Україні від 13 грудня. Цими документами представники Євросоюзу заявили про готовність підписати Угоду про асоціацію з Україною на саміті «Східного партнерства», що відбудеться 28–29 листопада 2013 року у Вільнюсі. Однак визначено й певні умови: здійснення Києвом реформ виборчого законодавства, продовження судової реформи, реалізації конституційної реформи та покращення ситуації у сфері боротьби з корупцією й управління державними фінансами. Видається, що цей політичний крок вочевидь базувався аж ніяк не на бажанні проводити черговий етап обговорення наявних в Україні проблем. Каталізатором для таких дій став уже другий у 2012 році саміт Росія–ЄС (21 грудня 2012 року). На цьому тлі мовчання щодо нашої держави мало б вигляд невдалої паузи. А загострювати взаємини до такого рівня видається недалекоглядним. Тим паче що, зрештою, постало питання остаточного вибору геополітичного пріоритету. Адже російська сторона вже озвучувала орієнтовну дату вступу України до Митного союзу, а також утворення ЄврАзЕС як аналога ЄС на пострадянському просторі вже у 2015 році. По суті, остаточно це мало вирішитися під час офіційного візиту Президента України Віктора Януковича до Москви 18 грудня 2012 року (який було скасовано чи не в останній момент за ініціативою РФ). Тож і для ЄК це стало імпульсом до вироблення відповідальних рішень. Адже в будь-якому разі після підписання Угоди про асоціацію буде нарешті офіційно закріп-

лено вектор політичного руху Києва. Тож із суб'єктами міжнародних відносин, зокрема з країнами постсоціалістичного табору, Україна співробітничатиме поза межами Митного союзу – очевидно, через Угоду про зону вільної торгівлі з СНД чи завдяки подібним інструментам багатосторонньої взаємодії. Тому й важелі тиску істотно послаблюються. Так, влада РФ уже, в принципі, припускає існування співпраці України з МС у рамках формули «3 + 1», чого раніше не допускалося взагалі. Та й ціни на газ чи торговельні війни апріорі не можуть бути вічним «кам'янем спотикання» між сторонами, котрі мають об'єднані цикли виробництва та налагоджені роками схеми експортно-імпорتنних операцій. Інша річ, що такі перипетії можуть тривати надзвичайно довго, адже ЄС, по суті, даючи зелене світло Угоді про асоціацію, залишив за собою «простір для маневру» в разі невиконання Україною висунутих до неї вимог. І таке розгортання подій цілком можливе, адже про обговорення цього документа (принаймні, з боку євросіновників) під час саміту Україна–ЄС поки що не йдеться.

Відтак офіційному Києву нічого іншого не лишається, як виконати всі необхідні передумови підписання документа, однак вітчизняні високопосадовці, усе ж, вважають, що порядок денний двосторонніх відносин є набагато ширшим, а тому не стосується лише необхідних реформ. Хоча без поживлення демократичних процесів просування на шляху зближення та налагодження контактів політичних контрагентів не спостерігатиметься. Так, питання ув'язнених колишніх урядовців поставатиме перешкодою для відкритого та прозорого двостороннього діалогу під час розвитку плідних взаємин із ЄС. При цьому Україна, як член Ради Європи, обіцяє виконати відповідні щодо них рішення Європейського суду з прав людини і водночас зазначає, що багато українців вважають засуджених винними, адже національні суди ухвалили законні рішення в їхніх справах.

Щоб переконати світову спільноту в наявності прозорої виборчої системи та відкритості неупередженого вивчення ситуації щодо справ колишніх членів уряду продовжено мандат спеціальної моніторингової місії Квасневського – Кокса (*на знімку вгорі*), котрій Європарламент надав відповідні повноваження ще в травні 2012 року.

Задля пришвидшення доопрацювання визначених Планом дій щодо лібералізації вівозного режиму з Євросоюзом завдань 6 грудня 2012 року набрав чинності Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України,

посвідчують особу чи її спеціальний статус», згідно з яким розпочато процес поступового запровадження паспортів, що міститимуть безконтактний електронний носій із біометричними даними власника документа. Однак говорити про перехід нашої держави до виконання II імплементаційної фази відповідного Плану дій іще аж занадто рано. Бо оцінку вже подоланого шляху ЄС здійснюватиме на підставі аналізу прогресу не лише щодо запровадження біометричних документів (реальна перспектива введення яких існує наразі лише на папері), а й питань громадського порядку та безпеки, поваги до фундаментальних прав людини, удосконалення системи захисту персональних даних, гармонізації законодавства у сфері боротьби з корупцією та виконання відповідних рекомендацій GRECO (Групи держав по боротьбі з корупцією). Зазначмо: для переходу до наступного рівня кооперації в цій сфері наша держава потребуватиме відповідного рішення Ради міністрів ЄС, адже погодження цього питання під час саміту замало. Проте українська делегація сподівається на проведення переговорів щодо пришвидшення процедур ратифікації Європарламентом посиленої двосторонньої Угоди про спрощення оформлення віз між Україною та ЄС, підписаної сторонами 23 липня 2012 року.

Провідною тематикою саміту, певно, стане співпраця на секторальному рівні, котра, по суті, розвивається між сторонами незалежно від політичної кон'юнктури, адже близько 80% роботи у двосторонніх відносинах Україна–ЄС сконцентровано якраз на сферах галузевого чи секторального співробітництва (сьогодні їх налічується 28). По-перше, така кооперація стосується транспорту, авіаційної та космічної галузей, сфери високих технологій та навігації. По-друге, важливим напрямом взаємодії вважається митна сфера, в якій передбачено ефективну співпрацю в боротьбі з шахрайством, модернізацію митниці задля поліпшення умов роботи іноземних інвесторів в Україні, а згодом і сприяння надходженню додаткових коштів до державного бюджету. По-

третє, високопосадовці зможуть обговорити співробітництво в галузях екології та сільського господарства. Однак, звичайно ж, найважливішими стануть переговори щодо енергетики та фінансів. Зокрема, нам хотілося б, щоб інтереси України та держав «Східного партнерства» в цілому врахували під час формування Багаторічної фінансової перспективи ЄС на 2014–2020 роки та надали Києву макрофінансову допомогу ЄС (у розмірі 610 млн. євро), бо наша держава вже виконала всі необхідні технічні передумови. Та позаяк безробіття в зоні євро постійно зростає (нині – 11,8%, порівняно з 11,7% в жовтні 2012 року), а рівень інфляції все ще коливається «не в межах норми» (2,2%), казати про отримання якихось фінансових бонусів поки що зарано. Що стосується енергетичного сектору, то, враховуючи, що 2012 року продаж російського газу за кордон (головним чином до Європи і країн колишнього СРСР) зменшився на 8,7% – до 186 млрд. куб. м, а Євросоюз наразі перебуває на стадії антимонопольного розслідування стосовно російського постачальника, наша держава прагне не втратити шанс і забезпечити врахування своїх інтересів при формуванні політики Брюсселя щодо реалізації нових проєктів у сфері газопостачання. Адаже Україна є учасницею Договору про Енергетичне співтовариство. Розраховуємо й на активнішу позицію ЄС у питанні модернізації газотранспортної системи України. Інакше в разі ненадання «Газпрому» винятків із тих правил загальноєвропейського ринку, які стосуються необхідності допуску всіх його учасників до майбутнього газопроводу «Південний потік», його запуск виявиться нерентабельним порівняно з чи не в десять разів дешевшою модернізацією української ГТС.

Відповідно, вимога вартістю 7 млрд. доларів США російського монополіста – «Газпрому» за газ, який НАК «Нафтогаз України» не купувала в 2012 році, стала логічною відповіддю на підписання 24 січня в Давосі компаніями *Shell Exploration and Production Ukraine Investment B.V.* та «Надра Юзівська» угоди про розподіл продукції від видобування

сланцевого газу на Юзівській площі в Харківській і Донецькій областях. Виставлення рахунку насамперед означає, що жодні домовленості на рівні міністрів і навіть Президента держави для російської сторони не відіграють жодної ролі. І дозволяють їй тиснути на Україну практично. Нас намагаються переконати, що вже 2015 року запустять першу гілку «Південного потоку» потужністю близько 15,5 млрд. куб. м газу, і поставити перед фактом: до 2019 року можна буде остаточно відмовитися від послуг України з транзиту газу до Європи. Тобто все експортне паливо «Газпрому» транспортуватимуть поза межами нашої країни (через обхідні трубопроводи «Північний потік» і «Південний потік»), залишаючи вітчизняну ГТС ненаповненою. Проте всі розрахунки РФ із приводу того, що Європа збільшить закупки газу, наразі не мають жодних підстав. Зокрема, не факт, що Європа в разі збільшення обсягів споживання газу робитиме акцент саме на російських поставках, а не на вуглеводнях, видобутих в інших країнах. Крім того, Україна може розпочати використовувати власну ГТС у реверсному режимі, допомагаючи таким чином ЄС здешевити енергоносії, по суті, не домовляючись із Росією. Такий рівень співпраці не лише дасть змогу зблизити позиції сторін, а й сприятиме надходженню до України таких бажаних інвестицій (а також створенню нових високооплачуваних робочих місць, стимулюванню економічного зростання й збільшенню надходжень до бюджету за рахунок платежів, податків і зборів) від компаній, для яких наша країна стане експортною платформою доступу до одного з найбільших ринків світу.

Можливо, саме це є причиною реформування НАК «Нафтогаз України», котра, за словами Президента, буде розділена на кілька підприємств, на базі яких створяться акціонерні товариства, що працюватимуть за принципом державно-приватного партнерства, котрий нині застосовується в Україні. Крім того, вже тепер наша держава планує провести Регіональний саміт ВЕФ для Європи та Центральної Азії, а її участь у зібранні в Давосі є доброю нагодою для «інтеграції до Давоської сім'ї», бо Україна є великою й важливою для Європи країною».

Тож залишається сподіватися, що й самі європейці таки визначилися зі стратегічним баченням ролі та місця України в геополітичних конфігураціях континенту, розумінням її значення для ЄС та країн пострадянського простору, що, відповідно, дасть змогу припинити будь-які спекуляції на тему напрямів українського політичного руху та остаточного стратегічного вибору – Схід чи Захід.

Справа Гонгадзе: три крапки?

29 січня 2013 року Печерський районний суд міста Києва виніс обвинувальний вирок колишньому начальникові Департаменту зовнішнього спостереження МВС України Олексію Пукачу. Його визнано винним у вбивстві опозиційного журналіста Георгія Гонгадзе. Понад 120 томів справи, розшук обвинуваченого із залученням Інтерполу, 12 років розслідування, розгляд справи в закритому засіданні та, як результат, засудження О. Пукача до довічного позбавлення волі. Декількома роками раніше позбавлено волі колишніх співробітників Департаменту зовнішнього спостереження МВС України Миколу Протасова, Олександра Поповича та Валерія Костенка, які також причетні до скоєння вбивства журналіста Гонгадзе.

Представники інтересів родини загиблого та суспільство загалом наголошують на замовному характері злочину. У суді засуджений наполягав на тому, що виконував вказівку колишнього генерала МВС України Юрія Кравченка. Дуже зручний фігурант. Оскільки він пішов із життя після двох пострілів у скроню, що було кваліфіковано як самогубство.

Якщо ставлять під сумнів повноту й усебічність судового розгляду справи (а «неповноту судового розгляду» Кримінальний процесуальний кодекс України визначає як «недослідження обставин, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення...»), то замість крапки у справі Гонгадзе з'являються три...

На апеляцію, як заявлено від обох сторін, є великі надії. Пукач сподівається на пом'якшення покарання, а потерпілі та громадськість – на остаточну крапку. Проте навіть поставлена Фемідою на підставі вже відомих обвинувачень вона не даватиме спокою, доки лунатимуть думки про підставні тіло жертви й особу вбивці. Можливо, світло проллється згодом?

О. С.

